

Bondbröllopet på Nyköpingshus vackert och festligt skådespel

Spelmansförbundets ordförande Gustaf Wetter skänker i åt bröllopsgästerna. I bakgrunden syns den fulltaliga publiken, t. v. i förgrunden brudparets sällskningar.

Det gammaldags sörländska allmogebröllopet blev ett i högsta grad tjugande inslag i pingstdagens spelmannajubileum i Nyköping. Inför en fulltalig publik på inre borggården framfördes ett skådespel, som tyvärr alltför sällan ses, men som så mycket mer värdesattes av de som "offrat" en dag vid sommarstugan eller på sjön för att vara med — och de gjorde inget dåligt byte.

Från vigseln i S:t Nicolai kyrka kom brudparet med sitt följe och spelet kunde börja. Gustaf Wetter agerade som en kombination av regissör och konferensier under hela spelets gång och gav på sitt oerfärliga sätt intressanta inblickar i hur det kunde gå till vid ett sörländskt bondbröllop förr i världen. Då festade man förstas i flera dagar när det var storbröllop i gårningen men trots den starka komprimeringen till en knapp timme fick publiken här ändå vara med om det mesta.

Allt gick efter ritualen. Gästerna var lite blyga och svärtrugade till att börja med och klockaren-bönmannen Ivar Schnell, som var värd, hade fullt jobb med att krusa fram alla till deras platser vid borden och i den rätta rangordningen. När allt var klart och brudparet satt i bänk inledde man med en gammal brudpsalm ur 1819 års psalmbok innan det var dags att börja åttandet. Hela tiden hade spelmännen stråkarna igång, det var brudmarscher, steklåt, brännvinslåt i en lång räkka och för varje fas i festen fanns en speciell låt att spela.

Så var det dags för prästen att hålla tal till de unga tu, Anne-Marie Karlsson och Rolf Johansson, ett verkligt tjugigt brudpar, som passade utmärkt för den kanske inte helt lätta uppgiften att agera inför allt folket.

Prästen, ja, det var brudens konfirmlationslärare, prosten John Grafström, som förrättade vigseln i kyrkan och som också var med på festen. Han talade med utgång från Kärlekens höga visa och gav de unga vackra ord med på vägen genom livet.

Så samlades det in gåvor till brudparet, både pengar och annat, både fingerat och verkligt. Till de verklighetsbetonade gåvorna hörde en brudlista (gåva från Spelmansförbundet) och i den fanns bl a duktyg från Nyköpings stad, en lampett från Hembygdsförbundet, en tavla från tidningen Folket m. m. Populär gåva var ett litet träskrin med åttorjande vers från "En pensionär". Bakom den signaturen dölde sig en känd nyköpingsbo, ingenjör Dan Samuelson.

Till ritualen hörde också att man samlade in gåvor till de fattiga och till spelmännen så det gällde för bröllopsgästerna att vara stadda vid god kassa.

Under tiden framskred bröllopfesten, gästerna åt och drack och blev allt mer högljuda och snart var det dags att röja stugan till dans.

Den inleddes som sig bör med att prästen dansade med bruden och den dansen fick prosten Grafström t o m en applåd för. Så dansade förstas brudgummen med sin brud och de behövde inte ångslas för hur det skulle gå, det märktes väl att de båda är medlemmar i folkdanslaget på Nyköpingshus och att de kan sina steg och turer.

Dansarna på Nyköpingshus ja, de hyllade sina nygifna kamrater med ett par danser, dels en kadrilj och dels en träskodans till åtta träskofioler, en ganska ovanlig sak i våra dagar. Fröken Eva Sventellus från Skövdinge sjöng till brudparets ära och som en effektiv avslutning på det hela kom de norska gästerna upp på scenen och framförde ett par danser från sin hemtrakt, Hallingdal.

Skål kära hustru, säger Rolf Johansson till sin brud, Anne-Marie Karlsson.

Det nordiska inslaget var i ö påfallande under hela spelmannajubileet. Förutom de gäster som Spelmansförbundet inbjudit, hade Nyköpings stad gäster från de tre vänerterna Isalmi i Finland, Notodden i Norge och Nyköbing-Falster i Danmark. De var med på hela spelmannastämman och det var utan tvekan ett fint PR-drag av Nyköpings stad. Nyköpingshus och därmed även Nyköping visade sig från sin allra bästa sida i det strålände sommarvärdet och med de många medverkande spelmännen i sina färgrika dräkter.

På kvällen följde middag för omkring trehundra personer på Träffen i Spelmansförbundets regi. Även där hyllades de jubilerande spelmännen i tal av bl a stadsfullmäktiges ordförande Sten Eriksson och landshövding Ossiian Selhstedt och vidare överlämnades gåvor och uttalades välgångsönskningar från ett stort antal gäster. Och så spelades det om och om igen och med en spelglädje som kom t o m en utomstående att ryckas med och känna något av den livsglädje som kan förmedlas genom stråkens dans på strängarna.

Klang.

Gammaldags spelmansglädje vid festlighet i Nyköping

Nyköping upplevde under pingstagen en fest i folkmusik utan like i stadens och i hela Sörmlands historia. Från alla håll i landet och även från Finland och Norge hade ett 90-tal spelmän och folkdansare anlänt till residenstaden och Nyköpingshus för att hjälpa 40-årsjubilerande Sörmlands spelmansförbund att slå ett slag för allmogens gamla musiktraditioner. Och att man lyckades är ställt utom allt tvivel. Det blev en verklig folkfest i det ljuviga försommarvädrat med en sol som sken lika glatt som ansiktet på Gustaf Wetter, ordföranden och eldsjelen bland de sörmländska spelmännen och en av dem som var med och bildade Sörmlandsförbundet — landet äldsta — på midsommardagen 1925 i Malmköping.

Toppnumret blev dock inte den stora spelmansstämman utan ett äkta sörmländskt bondbröllop med två ungdomar i huvudrollerna. I programmet ingick också firandet av nationaldagen, och eftersom Nyköpings stad inbjudit representanter för de nordiska vänorterna accentuerades ytterligare festlighetens karaktär av förbrödning över gränserna.

Marsch genom staden

Spelmännen och folkdansarna samlades först vid Stora Torget, och marscherade därifrån genom gatorna till den anrika medeltidsborgen — naturligtvis under musik. Vid västra vallgraven kommande Gustaf Wetter uppställning, och ledde sedan inmarschen till yttre borggården.

En stor och förväntansfull publik hade bänkat sig på inre borggården, där hettan dallrade tung mellan murarna. Bland de närvarande sågs turistintendenten Bernt Ekinge, och en annan herre med stark anknytning till stämmans forum, landsantikvarien Ivar Schnell. Lagom till stämmans början anlände landshövding

Ossian Sehlstedt med fru Märtha, sörmländskt bondbröllop för cirka 100 år sedan kunde gå till. En jury hade tidigare i vår utsett kontrahenterna, och valet hade fallit på Anne-Marie Karlsson, född i Lunda församling och barnskötterska vid Nyköpings lasarets härnadaghem, och Rolf Johansson, född i Nikolai församling och arevare i Nyköping. De hade tidigare under pingsthelgen vigts i Nikolaikyrkan av prosten John Grafström, brudens konfirmeringslärare.

Under spelmansmusik tågade brudparet med följe, alla utom vigselföräldrarna klädda i allmogedräkter, in på borggården och tog plats på scenen. Hr Wetter gav en målade skildring av vad som tillföll sig på scenen, och blev så begejstrad att han utanför programmet läsnade en fela och exekverade "Pannkakslåten" för den intresserade publiken med landshövdingparet i spets.

Länschefen hyllade

Därefter tog landshövdingen, själv hedersmedlem i spelmansförbundet, till orda:

— Sörmlands spelmansförbund är kanske det främsta i landet, och det är i så fall Gustaf Wetters förtjänst. Vi har anledning att vara stolta över folkmusiken. Hela länet uppskattar spelmansförbundets insatser. Tack ska ni ha för att ni kämpat genom decennierna!

6 Sedan hr Sehlstedt uttryckt sin glädje över att ha vänorsrepresentanterna närvarande, vände han sig till spelmansförbundets drivande kraft, Gustaf Wetter:

— Wetter älskar att spela och att agera. Och även att hysa sina medarbetare, tillade landshövdingen Bäckernas bok.

För medborgerlig förtjänst

— Han har gjort en strålande kulturgärning, fortsatte landshövdingen, och det är glädjande att kunna meddela att kmr beslutat tilldela Gustaf Wetter medaljen i guld 11e storleken för medborgerlig förtjänst. Tyvärr har jag inte fått medaljen än, men överlämnar i stället papperet med beslutet på som ett insigne på utmärkelsen.

Hr Wetter tackade för den ära som vederfors honom, och släppte sedan fram spelmännen i ett tinslängt framträdande. Publiken fick därvid lyssna till något för sörmländska förhållanden så ovanligt som allmogelåtar på träskofioler, som hantverades av en oktt skåningar.

Efter avslutad stämma samlades de flesta till södra vallgraven, där Svenska Flaggans dag firades med musik av P 10s musikkår och ett 15-tal spelmän, samt med högtidstal av lektor Curt Lindhagen, vars anförande hade Biskop Tomas' ord "Frihet är det bästa ting..." som tema.

Bröllopsfestlighet

Så var det dags för en demonstration "i sammandrag" av hur ett

sörmländskt bondbröllop för cirka 100 år sedan kunde gå till. En jury hade tidigare i vår utsett kontrahenterna, och valet hade fallit på Anne-Marie Karlsson, född i Lunda församling och barnskötterska vid Nyköpings lasarets härnadaghem, och Rolf Johansson, född i Nikolai församling och arevare i Nyköping. De hade tidigare under pingsthelgen vigts i Nikolaikyrkan av prosten John Grafström, brudens konfirmeringslärare.

Under spelmansmusik tågade brudparet med följe, alla utom vigselföräldrarna klädda i allmogedräkter, in på borggården och tog plats på scenen. Hr Wetter gav en målade skildring av vad som tillföll sig på scenen, och blev så begejstrad att han utanför programmet läsnade en fela och exekverade "Pannkakslåten" för den intresserade publiken med landshövdingparet i spets.

Som sig bör fanns en gammaldags brudkista på scenen. Ur den kunde dr Schnell plocka upp vackra gåvor till brudparet från Nyköpings stad, Sörmlands hembyggsförbund m fl.

Ett tal till de unga tu hölls av prosten Grafström. Han hade inga materiella skänker att komma med, sade han, men gav i gengäld en annan gåva — ett ord på vägen ur Bäckernas bok.

Sedan Eva Sventelius sjungit "Den blomstertid nu kommer" blev det dans för hela slanten. Brud och brudgum gav en uppvisning — men så är de också medlemmar av Nyköpingshus folkdansgille. Stort bifall skördade de norska folkdansarna, som var smått ekvilibristiska i sin aktion.

Fortsättning på Träffen

Det var synnerligen nöjda spelmän som på kvällen samlades till middag i danslokalen Träffen i Nyköpings Folkets park. Då gavs alla spelmanssammanlutningarna tillfälle till ett verkligt "hälligång". Festen var slut först fram på småtimmarna.

Kransnedläggningar

På annandagen sammanträdde spelmännen i Katrineholm. Med buss åkte man till Floda kyrkogård och nedlade kranor på gravarna över förbundets stiftare Ernst Granhammar och förre ordföranden Ivan Hultström. På Mellösa kyrkogård hedrades Nils Eriksson i Flenno med en krans. Kaffe intogs på Julita skans efter kransnedläggning på löjtnant Artur Bäckströms grav. Jörn

Spelmansjubileum med stort program

Spelmännen i spetsen för bondbrölloppet gör sin inmarsch på Nyköpingshus borggård. I mitten ser vi nyckelharpan trakteras med flinka fingrar.

Nyköping, Mellösa och Katrineholm har varit de stora träffpunkterna under pingstagens stora spelmansjubileum. Huvudsammandragningen ägde rum i Nyköping, där spelmansstämman inleddes på pingstagens middag.

I Nyköping medverkade spelmännen också i firandet av Svenska Flaggans dag. Spelmän inre borggård, Sörmland utan från många olika delar av hela landet, samt från Åland och från Norge, deltog i stämman den här gången. Stämman var en del i högtidlighetslandet av Södermanlands Spelmansförbunds 40-åriga tillvaro.

Pingstagens program inleddes med en defilerings genom staden, ett pittoreskt inslag på de solbelysta nyköpingsgatorna. Defileringen gjorde alla uppmärksamma på vad som ägde rum i staden denna dag och förde verksamt ha bidragit till att så många människor infann sig till spelmansdagens efterföljande program.

Nästa spelmansinsats var medverkan i firandet av Svenska Flaggans dag. Sedan följde ett arrangemang av mindre vanligt slag, ett sörmländskt bondbröllop enligt hundra-

årig tradition. Bondbröllopet firades på Nyköpingshus' inre borggård. Huvudrollsinnehavare — brudparet — var nyköpingsparet Anne-Marie Karlsson och Rolf Johansson.

Ett tiotal spelmän medverkade i denna programpunkt. Bland annat fick allmogemusikintresserade nyköpingsbor tillfälle att på närmare håll se en nyckelharpa trakteras.

VETERANHYLLNING

Jubileumsfestligheterna fortsatte på annandagen i Katrineholm. Förbundets stiftare Ernst Granhammar och förre ordföranden Ivan Hultström ligger begravda på Floda kyrkogård. Man uppvaktade nu vid deras gravar och nedlade kranor.

På Mellösa kyrkogård ligger en av förbundets mest namnkunniga tillkänn i firandet av Svenska Flaggans dag. Sedan följde ett arrangemang av mindre vanligt slag, ett sörmländskt bondbröllop enligt hundra-

årig tradition. Bondbröllopet firades på Nyköpingshus' inre borggård. Huvudrollsinnehavare — brudparet — var nyköpingsparet Anne-Marie Karlsson och Rolf Johansson.

Ett tiotal spelmän medverkade i denna programpunkt. Bland annat fick allmogemusikintresserade nyköpingsbor tillfälle att på närmare håll se en nyckelharpa trakteras.

Jubileumsfestligheterna fortsatte på annandagen i Katrineholm. Förbundets stiftare Ernst Granhammar och förre ordföranden Ivan Hultström ligger begravda på Floda kyrkogård. Man uppvaktade nu vid deras gravar och nedlade kranor.

På Mellösa kyrkogård ligger en av förbundets mest namnkunniga tillkänn i firandet av Svenska Flaggans dag. Sedan följde ett arrangemang av mindre vanligt slag, ett sörmländskt bondbröllop enligt hundra-

årig tradition. Bondbröllopet firades på Nyköpingshus' inre borggård. Huvudrollsinnehavare — brudparet — var nyköpingsparet Anne-Marie Karlsson och Rolf Johansson.

Ett tiotal spelmän medverkade i denna programpunkt. Bland annat fick allmogemusikintresserade nyköpingsbor tillfälle att på närmare håll se en nyckelharpa trakteras.

Jubileumsfestligheterna fortsatte på annandagen i Katrineholm. Förbundets stiftare Ernst Granhammar och förre ordföranden Ivan Hultström ligger begravda på Floda kyrkogård. Man uppvaktade nu vid deras gravar och nedlade kranor.

På Mellösa kyrkogård ligger en av förbundets mest namnkunniga tillkänn i firandet av Svenska Flaggans dag. Sedan följde ett arrangemang av mindre vanligt slag, ett sörmländskt bondbröllop enligt hundra-

årig tradition. Bondbröllopet firades på Nyköpingshus' inre borggård. Huvudrollsinnehavare — brudparet — var nyköpingsparet Anne-Marie Karlsson och Rolf Johansson.

Ett tiotal spelmän medverkade i denna programpunkt. Bland annat fick allmogemusikintresserade nyköpingsbor tillfälle att på närmare håll se en nyckelharpa trakteras.

Jubileumsfestligheterna fortsatte på annandagen i Katrineholm. Förbundets stiftare Ernst Granhammar och förre ordföranden Ivan Hultström ligger begravda på Floda kyrkogård. Man uppvaktade nu vid deras gravar och nedlade kranor.

På Mellösa kyrkogård ligger en av förbundets mest namnkunniga tillkänn i firandet av Svenska Flaggans dag. Sedan följde ett arrangemang av mindre vanligt slag, ett sörmländskt bondbröllop enligt hundra-

årig tradition. Bondbröllopet firades på Nyköpingshus' inre borggård. Huvudrollsinnehavare — brudparet — var nyköpingsparet Anne-Marie Karlsson och Rolf Johansson.

Ett tiotal spelmän medverkade i denna programpunkt. Bland annat fick allmogemusikintresserade nyköpingsbor tillfälle att på närmare håll se en nyckelharpa trakteras.

Jubileumsfestligheterna fortsatte på annandagen i Katrineholm. Förbundets stiftare Ernst Granhammar och förre ordföranden Ivan Hultström ligger begravda på Floda kyrkogård. Man uppvaktade nu vid deras gravar och nedlade kranor.

På Mellösa kyrkogård ligger en av förbundets mest namnkunniga tillkänn i firandet av Svenska Flaggans dag. Sedan följde ett arrangemang av mindre vanligt slag, ett sörmländskt bondbröllop enligt hundra-

årig tradition. Bondbröllopet firades på Nyköpingshus' inre borggård. Huvudrollsinnehavare — brudparet — var nyköpingsparet Anne-Marie Karlsson och Rolf Johansson.

Ett tiotal spelmän medverkade i denna programpunkt. Bland annat fick allmogemusikintresserade nyköpingsbor tillfälle att på närmare håll se en nyckelharpa trakteras.

Jubileumsfestligheterna fortsatte på annandagen i Katrineholm. Förbundets stiftare Ernst Granhammar och förre ordföranden Ivan Hultström ligger begravda på Floda kyrkogård. Man uppvaktade nu vid deras gravar och nedlade kranor.

På Mellösa kyrkogård ligger en av förbundets mest namnkunniga tillkänn i firandet av Svenska Flaggans dag. Sedan följde ett arrangemang av mindre vanligt slag, ett sörmländskt bondbröllop enligt hundra-

årig tradition. Bondbröllopet firades på Nyköpingshus' inre borggård. Huvudrollsinnehavare — brudparet — var nyköpingsparet Anne-Marie Karlsson och Rolf Johansson.

Ett tiotal spelmän medverkade i denna programpunkt. Bland annat fick allmogemusikintresserade nyköpingsbor tillfälle att på närmare håll se en nyckelharpa trakteras.

Jubileumsfestligheterna fortsatte på annandagen i Katrineholm. Förbundets stiftare Ernst Granhammar och förre ordföranden Ivan Hultström ligger begravda på Floda kyrkogård. Man uppvaktade nu vid deras gravar och nedlade kranor.

På Mellösa kyrkogård ligger en av förbundets mest namnkunniga tillkänn i firandet av Svenska Flaggans dag. Sedan följde ett arrangemang av mindre vanligt slag, ett sörmländskt bondbröllop enligt hundra-